

14 יוני 2026
כ"ט סיון תשפ"ו

לכבוד:

פקידי יערות אזוריים
משרד החקלאות וביטחון המזון
פקידי יערות עירוניים
הרשות המקומית

הנדון: נוהל פקיד היערות עבור הגשת בקשות כריתה בגין עצים אלרגניים המהווים סכנה בריאותית לציבור

1. רקע

הצורך המערכתי באיזון שבין שימור המרקם הירוק לבין הגנה על בריאות האוכלוסייה ניצב כיום בליבת העשייה של פקידי היערות בישראל. עצים מהווים נכס אסטרטגי במרחב הציבורי, המעניק שירותי מערכת אקולוגית קריטית, החל מהורדת הטמפרטורה העירונית ועד לשיפור איכות האוויר, ספיחת גזי חממה וחלקיקים מזהמים. עם זאת, נוכחותם של מינים מסוימים המאופיינים בפוטנציאל אלרגני גבוה ואלים מייצר אתגר מורכב עבור מערכת הבריאות ומהווה מטרד לאלו הרגישים באוכלוסייה. מחקרים מצביעים על כך שבישראל, עונת המעבר בין החורף לאביב מהווה תקופת שיא בשחרור אבקנים לאוויר, מה שמוביל לתסמינים קליניים הכוללים נזלת אלרגית, דלקות עיניים והחמרה של מחלות נשימתיות כרוניות כגון אסתמה ולעיתים מהווים סכנת חיים.

בקשות לרישיון כריתה המוגשות תחת העילה של סכנה בריאותית יטופלו בהתאם לזהות המבקש, בקשות לרישיון כריתה יוגשו על ידי **אדם/גוף פרטי** או על ידי **גוף ציבורי** * (כהגדרתו להלן) ויטופלו כפי שיפורט בנוהל זה.

(***"גוף ציבורי"** – רשויות ציבוריות/מוניציפאליות, מוסדות להשכלה גבוהה, בתי חולים, משרדי ממשלה, , חברת חשמל, מקורות, נתיבי ישראל וכיו"ב).

השפעות שינוי האקלים על משטר האבקנים והחרפת התגובות האלרגיות

אחת התרוממות המדעיות המשמעותיות ביותר לנוהל זה נובעת ממחקרים עדכניים הבוחנים את הקשר שבין התחממות גלובלית לבין החמרת תסמיני האלרגיה. המגמות העולמיות והמקומיות מצביעות על כך ששינוי האקלים אינו רק תופעה מטאורולוגית, אלא גורם משבש המשנה את הפיזיולוגיה של הצומח ומעצים את הפגיעה בבריאות הציבור¹.

נוהל זה נועד במטרה לתת בידי פקיד היערות כלים מעשיים לבחינת הבקשות לרישיון כריתה המוגשות תחת הסיבה "עצים אלרגניים" וצורך קבלת החלטה מושכלת באשר לנחיצות הכריתה.

1. מונחים

- 1.1. "עץ אלרגני" – עץ שמייצר אבקה, עלים או חומרים אחרים אשר עלולים לעורר תגובה אלרגית באדם ואלו נישאים ברוח ו או במגע עורי.
- 1.2. "סף רגישות אלרגנית" – הרמה בה חשיפה לחומרים אלרגניים גורמים לתגובה אצל אדם רגיש אליהם. אבחנה של רגישות זו נעשית על ידי רופא אלרולוג (מומחה לאלרגיה), באמצעות תבחיני עור, בדיקות דם או דרכי אבחון נוספות.
- 1.3. "סקר עצים אלרגניים" – הליך מקצועי לזיהוי, מיפוי, והערכת עצים בעלי פוטנציאל אלרגני, המסכם את המינים וסיווגם לרמות אלרגיה בהתאם למקורות מדעיים מוכרים (בהתאם לסעיף 6).
- 1.4. "תקופת פריחה" – טווח הזמן בו העץ משחרר אבקה לאוויר, לרוב באביב או בתחילת הקיץ, ומהווה את התקופה בה הסיכון לתגובה אלרגית הוא הגבוה ביותר.

2. הגורמים המעורבים בתהליך

- 3.1. פקיד היערות – אזורי (משרד החקלאות) / עירוני (רשות מקומית).
- 3.2. מגיש הבקשה – אדם/גוף פרטי או ציבורי
- 3.3. המומחה - רופא אלרגולוג (רופא אלרגיה) הנותן חוות דעת (מטעם מגיש הבקשה) בהתבסס על תוצאות בדיקת – "Regular first test" מבלי לפגוע בחיסיון רפואי.

3. מטרת הנוהל

מטרת הנוהל הינו הסדרת הליך הגשת בקשת כריתה לפקיד היערות האזורי/עירוני, של עצים הידועים כעצים אלרגיים המהווים סכנה בריאותית מהותית לציבור. הנוהל מקנה הנחיות ברורות לצורך שמירה על בריאות הציבור תוך איזון ושמירה על חורשות, מטעים, יערות, היער עירוני ואזורים בהם ישנם מקבצי עצים חיוניים.

4. זרישות ומסמכים להגשה לבקשת כריתה

- יש להגיש בקשה לכריתה לפקיד יערות אזורי, בהתאם למיקום העץ.
- 4.1. הבקשה תכלול את המסמכים \ הנתונים הבאים:
- 4.2. טופס בקשה לכריתה חתום ע"י המבקש והרשות המקומית – הבקשה תוגש במערכת "יעלה" של משרד החקלאות.

4.3 מיקום מדויק של העץ.

4.4 מין העץ ומידע זיהוי נוסף.

4.5 אישור / חוד' רופא אלרגולוג (מומחה אלרגיות) המפרט את האלרגיה הספציפית למין העץ בצירוף בדיקת ססט המאשרת תסמין חיובי למין המצוין בטופס הבקשה הכולל סף הרגישות האלרגנית.

4.6 תמונות - תמונת העץ מרחוק, ותקריב.

*במידה ובקשת כריתת העץ מוגשת עקב אלרגיה למין עץ מסוים, אך בסביבה זו ישנם מספר עצים מאותו המין בתפוצה רחבה (לדוג' אורן ירושלים בחצר פרטי \ ציבורי באזור ירושלים שתפוצתו גבוהה במרחב), פקיד היערות יבחן את הבקשה תוך בחינת הבקשה באופן פרטני ותוך התחשבות והערכת הסביבה, תרומות העץ על כל מרכיביו. כל בקשה תיבחן באופן פרטני, בהתבסס על מידת הסיכון הבריאותי לציבור והיכולת להציע פתרונות חלופיים שיפחיתו את השפעת האלרגיה מבלי לפגוע בסביבה הטבעית.

5. ביצוע הבדיקה

חוות הדעת של המומחה, יוגש ע"י מגיש הבקשה לפקיד היערות בצירוף המסמכים הנוספים הנדרשים בהתאם לפירוט בסעיף 4 ותוך התייחסות לטבלת דירוג העצים האלרגניים בהתאם לטבלה בסעיף 6.

6. רשימת העצים האלרגניים לפי מינים ודרגות:

טבלת דרגות עצים אלרגניים

מס' הדרגה ומשמעותה

1-עצים הידועים בארץ ובעולם כאלרגניים אלימים

2-עצים הידועים בארץ ובעולם כגורמי אלרגיה

3-עצים הידועים בספרות הרפואית כאלרגניים אלימים,

אך מידת האלרגניות שלהם בארץ לא נבדקה

דרגה	שם עברי	שם מדעי
	המין לא קיים \ אינו נפוץ בישראל	Ponderosa Pine
	המין לא קיים \ אינו נפוץ בישראל	Colorado Pinyon Pine
1	אילנתה בלוטית	Ailanthus altissima
2	אלה אטלנטית	Pistacia atlantica
2	אלון איטלקי	Quercus brutia
2	אלון הגלעין	Quercus ilex
2	אלון התבור	Quercus ithaburensis
2	אלון התולע	Quercus boissieri
2	אלון מצוי	Quercus calliprinos

2	אלון שסוע	Quercus cerris
2	אלוקזוארינה אשונה (קזוארינה אשונה)	Allocasuarina verticillata
2	אלוקזוארינה מחורצת (קזוארינה משונצת)	Allocasuarina torulosa
3	בוקיצה אמריקנית (אולמוס אמריקני)	Ulmus americana
3	בוקיצה גבוהה (אולמוס גבוה)	Ulmus procera
3	בוקיצה נמוכה (אולמוס נמוך)	Ulmus pumila
3	בוקיצה קטנת-עלים (אולמוס קטן-עלים)	Ulmus parvifolia
3	בוקיצה קרחת (אולמוס קרח)	Ulmus glabra
3	בוקיצה שעירה (אולמוס שעיר)	Ulmus canescens
1	ברוש אריזוני	Cupressus arizonica
1	ברוש מצוי	Cupressus sempervirens
1	זית אירופי	Olea europaea
2	ינבוט בלוטי	Prosopis glandulosa
1	ינבוט המסקיטו	Prosopis juliflora
2	ינבוט כחול*	Prosopis chilensis
2	ינבוט לבן	Prosopis alba
2	ינבוט שחור	Prosopis nigra
2	כמרופס נמוך	Chamaerops humilis
3	ערער 'רד-פנסיל'	Juniperus 'Red Pencil'
3	ערער אדום	Juniperus phoenicea
3	ערער ארזני	Juniperus oxycedrus
3	ערער ברמודי	Juniperus bermudiana
3	ערער מכונס	Juniperus conferta
3	ערער סיבירי	Juniperus davurica
3	ערער ספרדי	Juniperus thurifera
3	ערער רם	Juniperus excelsa
2	פודוקרפוס גדול-עלים	Podocarpus macrophyllus
2	פלפלון בכות	Schinus molle
2	פלפלון דמוי-אלה	Schinus terebinthifolius
2	פלפלון המסטיק	Schinus lentiscifolius
3	צפצפה מכסיפה	Populus alba
3	צפצפה מקוצעת	Populus angulata
3	צפצפה משולשת	Populus deltoides
3	צפצפה קנדית	Populus canadensis
3	צפצפה שחורה	Populus nigra
3	צפצפת הפרת	Populus euphratica

2	קזוארינה דקיקה	Casuarina cunninghamiana
2	קזוארינה כרבולתית	Casuarina cristata
2	קזוארינה מכחילה	Casuarina glauca
2	קזוארינה נפוחה	Casuarina obesa
2	קזוארינה שבטבטית	Casuarina equisetifolia
2	קליטריס מיובל	Callitris verrucosa
2	קליטריס פרייס	Callitris preissii
1	קארית הפקן (פקן תרבותי)	Carya illinoensis
2	תויה מזרחית	Thuja orientalis
2	תמר מצוי	Phoenix dactylifera
2	תמר קנרי	Phoenix canariensis

בברכה,

אגר' לירון בר

M.Sc.Agr. Liron Bar

מנהל תחום הגנת האילנות ופקיד יערות

וראש.ת גנים בוטניים וחקלאות יישובית

אגף יער ואילנות,

משרד החקלאות וביטחון המזון

Liron Bar

העתקים:

ד"ר ארז ברקאי – פקיד היערות הארצי, משרד החקלאות וביטחון המזון
אדר' ענבר אשכנזי – מנהלת תחום תכנון ומידע, משרד החקלאות וביטחון המזון
גב' מיכל מזוז – מנהלת תחום פרויקטים לאומיים, משרד החקלאות וביטחון המזון

ספרות:

1. [/https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12954572](https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12954572)
2. אלרגיה בדיקות, אבחון וטיפול. המרכז הרפואי תל אביב ע"ש סורסקי איכילוב.
3. אלרגיות אביב, סוגים, תסמינים וטיפול. המרכז הרפואי תל אביב ע"ש סורסקי איכילוב.
4. Felice, G. D., Caiaffa, M. F., Bariletto, G., Afferni, C., Paola, R. D., Mari, A., Palumbo, S., Tinghino, R., Sallusto, F., Tursi, A., & et al. (1994). Allergens of Arizona cypress (*Cupressus arizonica*) pollen: Characterization of the pollen extract and identification of the allergenic components. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 94(3 Pt 1), 547-555.
- ברוש אריזוני [/https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8083460](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8083460)
5. Charpin, D., Pichot, C., Belmonte, J., Sutra, J.-P., Zidkova, J., Chanez, P., Shahali, Y., Sénéchal, H., Poncet, P. 2019. Cypress pollinosis: from tree to clinic. *Clinical Reviews in Allergy & Immunology*, 56, 174-195.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s12016-017-8602-y>
6. Asam, C., Hofer, H., Wolf, M., Aglas, L., Wallner, M. (2015). Tree pollen allergens—an update from a molecular perspective. *Allergy*, 70(10), 1201–1211.
[/https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5102629](https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5102629)
7. Freeman, G. L. (1993). Pine pollen allergy in northern Arizona. *Annals of Allergy*, 70(6), 491-494.
[/https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8507046](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8507046)
8. Rachmiel M, Verleger H, Waisel Y, Keynan N, Kivity S, Katz Y. The importance of the pecan tree pollen in allergic manifestations. *Clin Exp Allergy*. 1996 Mar; 26(3): 323-9.
[/https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8729670](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8729670)
9. Hussain, M. I., Shackleton, R. T., El-Keblawy, A., Del Mar Trigo Pérez, M., González, L. (2020). Invasive Mesquite (*Prosopis juliflora*), an Allergy and Health Challenge. *Plants (Basel)*, 9(2), 141.
[/https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31979176](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31979176)